

Učiteljski tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.753. Telefon 3112

Po šestih mesecih

Kako čas beži!

Pa naj bo še tako trd in neusmiljen, drvi z neverjetno naglico naprej. Šest mesecev je že, odkar je izdihnil naš veliki kralj.

Dogodki prehitevajo dogodke. Zemlja se maje v tečajih. Vulkanična Evropa bruha dnevno novih senzacij v svet. In vendar vsi ti mnogovrstni vtisi niso mogli zabrisati one velike žalosti iz src.

Zgodilo se je pred šestimi meseci, ali kakor, da se je zgodilo včeraj. Še vedno nam brni v ušesih in srcih mrtvaška pesem zvonov vseh cerkva. Še vedno nam zveni v srcih bolesten jok in krik množic ob pogledu na krsto velikega Pokojnika.

Doba formalne globoke žalosti bo te dni za nami. Ali doba resnične globoke žalosti ostane.

Zakaj On ni bil formalni predstavnik našega ljudstva in države. On je bil kralj, ki je s svojim ljudstvom živel, On je bil kralj, ki je s svojim ljudstvom trpel, On je bil kralj, ki je za svoje ljudstvo in državo umrl.

Čudovito je bilo Njegovo življenje. Kot otrok je živel v najskromnejših razmerah.

V balkanski vojni je bil On poklican, da osveti Kosovo in je na čelu svoje vojske vkorakal v Dušanovo Skopje.

V svetovni vojni je delil usodo s prostimi vojaki, bil je v strelskih jarkih in v najžalostnejših trenutkih Srbije je pretrpel vso grozno Golgoto umika čez albanške gore.

Ko je po neskončnih naporih hiral njegovo telo, ni hiral Njegov duh, ni pešala Njegova silna volja.

Kmalu Ga srečamo na čelu srbskih čet na solunski fronti. Z Njegovim vzklikom »V svobodo ali smrt!« se je pognala srbska vojska z brezprimerno hrabrostjo na sovražnika, omajala je sovražnikove postojanke, prebila je ognjeno črto in strla vsak odpor. Z navdušenjem brez primera je v naslednjih tednih pometla sovražnika s svete srbske zemlje in osvobodila vso Srbijo. In ne samo to, srbske čete so korakale dalje. Tako se je uresničilo naše tisočletno hrepenenje. Po stoletjih suženjstva je vzklikala svoboda tudi Slovincem in Hrvatom.

Nastopila je nova doba: dobili smo svojo državo.

Ali kmalu se je izkazalo, da nismo vedeli, kam s tem bogastvom. Tisočletno suženjstvo nas je okužilo, da nismo bili več zreli za pravo svobodo. Vstali so krivi preroki, častihlepni stremuhi, politični pu-

stolovci in mešetarji. V takem kaosu sredobežnih sil je grozila državi propast. In v pravem trenutku je vstal zopet naš Višnji kralj, razsekal je z odločnim zamahom ta gordijski voz zmešnjav, pregnal je mešetarje iz templja domovine ter izčistil tako z odločno gesto Avgijev hlev.

Nastopila je doba notranjega miru. Ali Evropa ni bila mirna. Podobna je bila razburkanemu oceanu, ki grozi.

In tedaj je pokazal kralj Aleksander, da ni bil samo vojni kralj, ampak, da zna biti tudi apostol miru. Z lastno iniciativo je pripomogel raznim zvezam do življenja, ustvaril je balkanski pakt, prožil je Bolgarom roko in ustavil tako bratomorne incidentne na meji. Kot apostol miru je šel tudi v Francijo in tam so Mu vzeli usodni streli za nas tako dragoceno življenje.

Kratkovidni zločinski fanatiki plačani od lakomnih sosedov so nam ubili kralja, kakršnega še nismo imeli. Presveži so se dogodki, da bi mogli zapopasti vso veličino našega velikega Pokojnika v pravi perspektivi.

Pal je kralj. Pal je kot junak. Ni mislil nase, ni mislil na rane, Njegove zadnje besede so bile posvečene zopet domovini »Čuvajte mi Jugoslavijo!« To so Njegove poslednje besede, Njegova sveta oporo.

Tisti, ki so mislili, da bodo s kraljevo smrtjo zadali tudi Jugoslaviji sami smrtni udarec, so se motili. Tisti, ki so upali ob splošni zmedbi na bogato žetev, so se varali. Šest mesecev je minilo: Jugoslavija ni propadla. Silnejša kot kdaj prej je! Trdneje kot kdaj prej stojijo naše meje. Kraljeva mučeniška smrt nas je združila kot še nikdar, odprla nam je oči, prekalila nam je miselnost, vlila nam moči in poguma. Stoletja našega suženjstva so minila.

Minila za vselej! Bodi naš klic. Slovenski učitelj! Jugoslovanski učitelj! Minil je čas žalovanja. Prisluhni vase, ali ne čutiš kot glas iz onostranstva. Mrtvi kralj kliče:

Obrisi si solze in privihaj rokave! Razorana njiva čaka sejkalca. Vrzi semena dokler je še čas!

Bodoči rod raste. Ti mu odpri oči in srce, da spozna in vzljubi domovino in jo bo znal ceniti in braniti, ko pride čas. Slovenski učitelj, jugoslovanski učitelj! Ne v drugih, — v Tvojih rokah predvsem je usoda domovine. Bolj kot kdaj prej je danes potrebno tvoje delo.

Le ono je svetel porok naše lepše bodočnosti.

Na nova pota

(Stališče gornjegrajskega sreskega društva sprejeto na zborovanju 18. marca.)

Spremembe v notranjepolitičnem življenju so v tok dogodkov potegnile tudi naš stan. Napačno bi bilo, če bi pustili, da gre do dogodki mimo nas. Nujno je potrebno, da k vsem tem izpremembam zavzamemo svoje stališče kot državljani, posebno pa kot stan, ki je s svojim delovanjem tesno zvezan z življenjem najširših plasti naroda.

V zadnjih odredbah vlade smo zapazili trdno stremeljenje ozdravit gospodarske razmere v državi, opazili pa smo tudi, da je vlada pri tem delu pripravljena upoštevati vse konstruktivne elemente. Naša dosedanja prizadevanja in trud so dovoljna garancija, da bo vlada pri obnovi razmer v državi povabila k sodelovanju tudi nas. Gotovo ni med nami nikogar, ki se ne bi hotel odzvati, nastane pa vprašanje, v koliko se bomo mogli posvetiti temu obnovitvenemu delu. Dvom, v koliko nam je res mogoče sodelovati pri ozdravljenju vsega našega javnega življenja ima svoj izvor v materialnem in moralnem položaju jugoslovanskega učiteljstva.

Glede materialnega položaja je možno postaviti več ugotovitev, a naj zastopuje samo ena, saj je ta sama dovolj tehtna: **Plače učiteljstva, posebno poročenega, so pod eksistenčnim minimumom.** Zato ni mogoče zahtevati od človeka, ki je stalno vezan na skrb materialnega značaja, da bi se z vso dušo posvetil kakemu poslu, ki leži izven območja njegovih stremeljenj. Tak človek mora vsako delo občutiti kot tlako, od katere nima nikakih koristi. Napačno je v takih prilikah računati in apelirati na idealizem, kajti tudi idealizem ima svoje meje. Nikomur torej ni mogoče pričakovati večjih uspehov na tej poti, dokler živimo v slabih gmočnih razmerah. S tem seveda nečemo izzvati občutka, da odklanjamo žrtve, da jih nečemo doprinesiti v splošni blagor. Na te žrtve se je apeliralo takrat,

to so predvsem kmetje, mali obrtniki in mali trgovci, torej sloji, katerim je nova vlada v prvi vrsti obljubila pomoč.

Nekoliko natančneje se moramo pobaviti tudi z načinom izvenšolskega dela. Po čl. 78. zakona o narodnih šolah je vsak učitelj dolžan delati tudi izven šole. Dosedanja praksa je pokazala, da ta zakonska določba ni prinesla onega uspeha, ki ga je želel doseči zakonodajalec. V nekaterih primerih je bil efekt celo nasproten. Pri nas so razmere take, da učiteljevo izvenšolsko delo z ozirom na dana dejstva ni bilo povsod zaželeno. Iz tega so nastajali konflikti, od katerih je imelo ravno učiteljstvo največ škode. Preko vsega tega bi lahko mirno šli, ne moremo pa iti mimo drugih, veliko škodljivših posledic, ki jih je rodil dosedani način izvenšolskega dela. Laiki namreč, ki vedrijo in oblačijo v našem javnem življenju, so citirani paragraf razumeli tako, da je možno z njim vplivati na učitelja v tem smislu, da je s svojim izvenšolskim delom koristil predvsem samo posameznikom in ne narodu. Ako pa izvenšolsko delo ni bilo tako, je moral učitelj čutiti vso težo teh mogočnikov. Na ta način se je demoraliziralo delo samo, pa tudi učiteljstvo. Posledica je bila še hujša politizacija šole, učiteljstva in njegovega dela. In zopet je bil učitelj tisti, ki je moralno mnogo izgubil. Njegovo stališče med ljudstvom se je občutno omajalo.

Politizacija kakega stanu pomeni poslabšanje kulturnih in socialnih razmer v državi. To kvantno je pri nas v najnovejšem času spoznal pravosodni minister g. Kojič, ki je 15. februarja svečano izjavil, da bo njegova prva naloga, depolitizirati sodniški stan. Njegov ukrep je javnost toplo pozdravila, kar kaže, da ves narod čuti škodljive posledice delovanja tega ali onega politiziranega stanu. Nešteto dokazov bi lahko doprinesli, da so naše ugotovitve glede izvenšolskega dela točne in da je naše članstvo po veliki večini za revizijo vprašanja izvenšolskega delovanja. Učiteljstvo je delalo izven šole že tedaj, ko paragrafa o izvenšolskem delu še nikjer ni bilo, bi delalo brez njega tudi sedaj in v bodoče. Dokazov za uspehe tega dela med narodom ni treba iskati. Vidni so na vsakem koraku. K tej vrsti delovanja ni bilo treba nikogar siliti. Učiteljstvo je svojo moralno dolžnost v polni meri izvršilo brez pritiska, iz idealizma in iz lastne iniciative. Bilo je neodvisno od vsakih tujih vplivov, zato je pa tudi želo

uspehe in priznanje. Danes je drugače. Z uzakonjenim izvenšolskim delom smo posredno prišli pod vpliv elementov, ki kot laiki ne bi smeli imeti niti najmanjšega vpliva na učiteljski stan.

Bolj ko kdaj prej smo baš sedaj upravičeni zahtevati depolitizacijo učiteljskega stanu. S tem bomo zopet dobili proste roke pri izbiri izvenšolskega dela. Vsak si bo izbral tisto, kateremu se bo lahko posvetil z vsem svojim znanjem, zmoglostjo in veseljem. Delal bo v onem društvu, v katerem bo po lastnem preudarku splošnosti najbolj koristil. Nihče več ga ne bo mogel siliti, da bi se udeleževal tam, kjer iščejo razni mogočniki svoje lastne koristi. Ne ukaz, temveč samo želja naj bo, da učitelj dela tudi izven šole. Njegovi uspehi na tem polju pa naj se priznajo v oceni in pri premeščanjih. Ta želja pa naj ne velja samo za učiteljstvo, temveč za vse uradništvo.

Naša organizacija je po številu članstva najmočnejša v državi. In vendar naletimo na velike težkoče in nedovoljno upoštevanje vedno, kadar se potegujemo za svoje pravice, kljub veliki armadi članov. Teh težkoč smo deloma krivi sami, ker v lastni vrstah ni one solidarnosti, ki je potrebna, da kako organizacijo poveže v enoten, trden kolektiv. V organizaciji se ne smemo počutiti kot ljudje različnih svetovnih naziranj, nobene razlike v službenih letih, v službenem položaju in po spolu ne smemo poznati. V organizaciji smemo biti samo ljudje, ki imajo iste dolžnosti in iste pravice. Ljudje, ki se bore za iste cilje. Še močnejši bomo postali, ko se v boju za materialne in moralne pravice strnemo v enotno fronto z vsemi organizacijami nameščenecv. Umestno bi bilo, da to misel od kraja izvede baš naša organizacija kot najmočnejša. Pri takem postopanju bi pridobili na moči, ugledu in vplivu. V solidarni borbi bi se moralno ojačili, pa tudi svoje materialne zahteve bi lažje uveljavljali.

Iz navedenega sledi:

Nujno je, da osredotočimo bodoče delovanje v društvi predvsem v borbi:

1. Za izboljšanje našega gmočnega položaja!
2. Za stalnost!
3. Za depolitizacijo šole in učiteljstva!
4. Za revizijo vprašanja izvenšolskega dela!
5. Za sodelovanje z vsemi organizacijami nameščenecv.

Tribuni

Tribuni so bili neodvisni od konzulov ter so smeli s svojim ugovorom (veto) ovreči celo sklepe senata...

(Iz zgodovine starih Rimljanov.)

Učiteljska organizacija je ena izmed najmočnejših zajednic v naši državi. V malokateri stanovski organizaciji moremo danes najti tolikšno povezanost in disciplino stanovskih interesov, kakršna se opaža v poslednjem času v organizaciji JUU. Pozna se, da je na čelu te številne armade inteligentov mož, kateremu je z oprežno taktiko uspelo izravnati stare spore v mirno sožitje in pripeljati našo stanovsko barko v mirne vode. O teh njegovih nemalih zaslugah, doseženih v tako kratkem času, smo si danes že menela vsi na jasnem. Zlasti slovenskemu delu jugoslovanskega učiteljstva, organiziranem v JUU pa je v moč in veselje, ko z dneva v dan opaža, kolikšno zaupanje in ugled uživa človek, izbran iz naše srede med 25 tisočih tovarišev in tovarišic. Marsikatera pereča zadeva se je premaknila z mrtve točke, odkar smo mu poverili borbo za naše pravice.

Res je, da je še marsikaj nerešenega, kar bi lahko že tudi bilo odpravljeno z dnevnega reda naših nejevolj. So stvari, ki so ranile naš stan na najbolj občutljivejšem mestu in treba bo še mnogo idealizma, samozatajevanja in medsebojnega zaupanja, če bomo hoteli doseči vsaj uresničenje najelementarnejših pravic, ki nas neposredno tangirajo.

Na naših zborovanjih se sestavljajo vsakovrstne resolucije, v katerih zavzema učiteljstvo svoje posebno stališče k posameznim vprašanjem gmočnega in specialno stanovskega značaja. Ne da se trdit, da bi bile takšne resolucije vedno brezplodne, nasprotno, uveljavili smo se, da so jih na merodajnih mestih že čisto vzeli v postopek kot vodilo k rešitvi učiteljskih oz. šolskih vprašanj. Potrditi je tudi potrebno sledeče: čim večja povezanost vlada med zbranimi zborovalci, čim bolj se je to ali ono delikatno vprašanje specializiralo ter vzelo v pretres na številnih zborovanjih, tem bolj so se čutili voditelji naše organizacije moralno močni, da so brez bojazni na kompetentnih mestih lahko iznesli enodušne zahteve organiziranega učiteljstva. Na žalost pa je med našimi zborovalci opaziti še mnogo tistih, ki ne verujejo v pomen takšnih akcij ter se pri obravnavi stanovskih interesov zadržijo več ali manj abstinenco, mesto da bi se spontano pridružili zahtevam aktivnejših posameznikov.

Mnogokrat se je na tem mestu že poudarjalo, da je baš učiteljstvo tisti stan, ki dela domala v vseh organizacijah, obstoječih na našem podeželju. Po drugi strani pa nam je iz izkušnje znano, da so plačilo za to požrtvovalno in nesebično delo: nehvaležnost, zavist, denunciacije, obrekovanja, lažne ovadbe itd. Toda vse to ni navdalo s strahom agilnih delavcev, ki se trudijo za narodovo dobro in katerim je največkrat edino plačilo njih čista vest! Ne! Opljeni v borbi z zakulisnimi rovarji, zavistneži in stremuhi, se posvečajo svojemu tihemu in vzvišenemu poklicu še z večjo verno in samozatajevanjem. Da je temu res tako, o tem se vsakdo od nas lahko z dneva v dan prepriča pri bližnjem ali daljnem sosedu, če ni še bil deležen naštetih »poklonih dobrot« na lastni koži. Verjetno je tudi, da bi nam vedeli o tem mnogo povedati tudi tovariši, ki so zaposleni na ljubljanski sekciji JUU in so po svojem položaju v kontaktu s prizadetimi trpini. — — —

In tako se poraja samo od sebe eno najdelikatnejših vprašanj naše medsebojne stanovske ureditve, namreč vprašanje svobode našega izvenšolskega dela. Znano nam je še iz polpreteklosti, da so se v premeščanju učiteljstva radi vtkali krajevni faktori, ali bolje rečeno: krajevni močotci, ki so učiteljevo izvenšolsko delo česče izrabljali v svoje pridobitne odnose s preprostim ljudstvom. Učitelj, ki je bil na večna moledovanja ali pri tožbe takšnih močotcev končno le nameščen ali premeščen iz kraja, je bil, kajpa. Že tudi moralno obvezen, vsaj spočetka, da je usmeril svoje izvenšolsko delo po vseči takšne peščice ljudi, če se ni hotel že prvi dan v kraju onemogočiti. Poznam pa primere, kako je na vse zadnje učitelj le obrnil hrbet agilnemu udejstvovanju izven šole, ko je spoznal nenečedne namene teh vaških tribunov, ki so si pričeli lastiti nekakšno kuratelo nad prosvetnim delom učitelja med narodom. Zgodilo se je že tudi, da je imel učitelj v tem tihem, a zato tem bolj tragičnem boju za seboj vse preprosto in vdano ljudstvo, ali to mu ni moglo nuditi zadostne garancije, da bi ne bil izpostavljen raznim šikanam, ki so mu jih za plačilo nesebičnega dela servirali užaljeni tribuni, največkrat celo v obliki anonimnih ovadb, podpisanih s številnimi ponarejenimi ali z lažno pretvezo pridobljenimi podpisi neukega ljudstva.

In kam nas naj vodi v bodočnosti ta pot razdvajanja?

Oglejmo si za primer drugi stan na našem podeželju, ki je še v bližnji preteklosti užival

poleg učiteljstva največje spoštovanje preproste ljudstva: duhovščino. Ali ni bil in se povsod tudi smatral duhovnik pravi duhovni voditelj svojih tanih vse dotlej, dokler ga niso razmere pahle v politično sodelovanje, torej v udeleževanje izven cerkve?

Kdo more torej povsem tem nuditi garancijo učiteljstvu, da ga ne čaka v bodočnosti ista usoda, če se ne bo njegovo izvenšolsko udeleževanje zaščitilo z zakonom, ki mu bo obenem nudil vsa tista zaželenja in prepotrebno svobodo v delu, za katerega se zahteva njegova aktivnost in duhovno vodstvo tega ali onega pokreta.

Zakon o narodnih šolah navaja v § 1 odst. 3, da so narodne šole dolžne širiti prosveto v narodu posredno in neposredno s sodelovanjem z vsemi kulturnimi ustanovami za narodno prosvetevanje. (Vsa naša podeželska društva z nacionalnimi, socialnimi ali karitativnimi tendencami so kulturne ustanove za narodno prosvetevanje! Pripomni jaz!)

§ 78 to. 11. istega zakona pa nalaga učiteljstvu tudi dolžnost delovati na narodnem prosvetevanju. Nikjer pa niso te dolžnosti v zakonu tudi komentirane, tako da bo vreden učitelj, ki mu danes že vsak vaški tribun gle-

da na prste, hitel postati vsaj član, če ne že aktiven delavec vseh mogočih društev, ki pobirajo članarino (kar je navsezadnje tudi važno), če se bo hotel izogniti šikanam vaških tribunov.

Dokler pa ne bo zakon nudil učiteljstvu garancij popolne svobode v izvenšolskem delu učitelja in dokler se temu njegovemu udeleževanju ne bo dal pečat spoštovanja in avtoritete z najvišjega mesta naše zakonodaje, dotlej obstoji možnost, da bo delaven učitelj stal med dvema taboroma ljudi, od katerih ga bo eden nosil na ramah, drugi pa ga bo besno sovražil ter ga od časa do časa tudi denunciral pri oblasteh. Vaškim tribunom ni dovolj, če se jim je učitelj pokazal sposobnega že na vseh poljih izvenšolskega udeleževanja; in če tudi vedo, da je on duša vsakega pokreta in društvenega življenja, bi časih le radi napravili iz njega tudi — babico...

Tukaj naj naša organizacija poseže v boj za pravice podeželskega učiteljstva, zahteva naj svobode v izvenšolskem delu in v bodoče tvori vsebino naših resolucij, pa bomo sebi in znanam opele življenjsko pot nepotrebnega šavja in trnja.

Lojze Zupanc

Drobtinico? Ne!

Pred nami stojijo važni dogodki, ki bodo morda temeljito izpremenili dosedanj zunanje-politični položaj naše države. V mislih imam prevsem novo stanje v razmerju Italije do Jugoslavije. Mussolini je na usta novega italijanskega poslanika na našem dvoru podal izjavo, ki dokazuje, da bo italijanska zunanja politika zapustila stara izvožena pota in poiskala nove orientacije v svoji politiki do vzhodne sosedbe. Na vidiku so razne pogodbe in govori se celo o prijateljskem paktu med obema jadranskima državama. Nimamo namena baviti se obširno s tem pretežno političnim problemom, vendar nam naša nacionalna dolžnost in dolžnost graditeljev narodne kulture narekuje, da tudi ob tej priliki povemo svoje mnenje.

Nismo bili nikoli nasprotniki sporazuma z našimi zapadnimi sosedi, ker dobro vemo, da bi mirno in složno sožitje moglo prinesiti velikih koristi obema narodoma. Vendar pa ponovno glasno poudarjamo, da ni mogoča nikak trajna prijateljska pogodba med jugoslovanskim in italijanskim narodom, če bi pri tem pozabili na nepravilno stanje 600 tisočev naših rojakov pod Italijo. Priznavajoč dejanski stan, ki ga je ustvarila Rapalska pogodba, se vendar poslužujemo prirodne pravice, da se zavzamemo za usodo naših rojakov za mejami. Te prirodne pravice nam ne more odreči niti g. Mussolini sam, ki je že opetovano dal priliko, da smo videli kako se Italija briga za svoje rojake, pa naj bodo ti v katerikoli državi.

Splošne vesti

— Svojemu prvemu učitelju postavili slavalok. V vasi Šuvajci, golubački srez, v moravski banovini, so se kmetje v zadnjem času z vsemi silami zavzeli za šolo, ki je doslej niso imeli. Uspeli so, zgradili lično šolsko poslopje in prišel je v vas tudi prvi učitelj Branišlav Čekić. Ta dogodek so kmetje proslavili na prav slovesen način. Na koncu vaši so postavili slavalok, kjer so z godbo dočakali prvega učitelja. Otroci, njegovi bodoči učenci so ga obsuli s cvetjem, a župan ga je v imenu občine prav iskreno pozdravil. Vsa vas je nato v povorki sprejela učitelja v šolo, v novi in prvi prosvetni dom v tej vasi.

— Upraviteljstva se ponovno naprošajo, da izposlujejo pri krajevnih šolskih odborih plačilo zaostale naročnine »Popotnika«. Kajti, če bo dolžna naročnina še dalje znašala preko 80.000 Din — in ne bo v najkrajšem času poravnana, bo nastala nevarnost, da bo moral »Popotnik« prenehati. — Uprava JUU.

— Lepo patriotično slavlje. Tam v skoro pozabljenem Sv. Roku ob Soti je domači PJS priredil v nedeljo, dne 17. m. lepo spominško svečanost pokojnemu kralju Zedinitelju. S skromnimi prispevki skrajno revnega prebivalstva se je posrečilo v kratkem času nabaviti spominško ploščo iz marmornja s pri-

renin. Prenarejajo se stavbe toda temelji ostajajo nedotakljivi.

Med te temelje in korenine prštevamo tovariša Vilibalda Rusa, in to po vsej pravici. Kot dolgoletni tajnik okrajnega učiteljskega društva, zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, v stalnih borbah z raznimi šolstvu neprijaznimi eksponenti, je opisan v zgodovini našega društva, a to ne s zlatimi črkami; trn ob trnu tvorijo besedilo, ki se ob njem bohoti cvetje in šad.

Iz naših rok in po naši volji je prevzel mesto šolskega nadzornika, v učiteljske roke; je rekel, da ga vrne, kadar bi zgubil njegovo zaupanje. Postal nam je uradni predstojnik, gospodar. Priznati moram, da je s svojega uradnega stališča prav tako branil učiteljske pravice in avtoriteto, kakor preje kot stanovski bojevnik. Boril se je, kakor sem rekel, ob grobu, s poštenostjo za poštenost, ne da bi pri tem izigral ali žrtvoval svojo poštenost.

Ne morem sicer trditi, da bi se med društvom in njegovim uradom nikdar ne bila pojavila nesoglasja. Tudi so bila; a on je razumel, da ne stopamo nikdar v ospredje kot osebe, temveč le kot organizirano članstvo v borbi za svoje pravice. Upošteval je to in tudi klonil.

Bil je dobrušen. Tudi to lastnost so večkrat izrabljali, nastavljali mu pred noge kamenčke, ki se jim je izogibal, da so drugi lahko lomstili preko hlobov.

Kot pedagog je stopal po sledu svojega velezaslužnega predhodnika Janečiča, ki nam je ostal v neizbrisnem spominu ravno radi tega, ker ni nikomur vsiljeval posebnih metod. Ko svet še sanjal ni o delovni šoli, smo bili delavni v smislu njenih načel vsi kmečki učitelji, ki nam je pouk temeljil na brazdah kmečke poljane. Nadzornik ni za to tu, da išče napak; ne, njegova dolžnost je, da požlahtnjuje slabice s cepi, ki jih lomi na zlahtno rodočnem drevju. In tako je on tudi ravnal.

Učiteljstvu je razprostrl svoje dobrohotno srce ob priliki mnogih pevskih koncertov,

mernim besedilom v zlatih črkah. V nedeljo se je po maši zgrnilo domače prebivalstvo k šoli. Navzoče je pozdravil domači šolski upravitelj tov. Štošek, o pokojnem kralju kot posebnem prijatelju-kmetuška sloja je govoril šolski upravitelj tov. Stefancioza, ploščo šole pa je odkril kot zastopnik sreskega načelnika šolski nadzornik Fink. Tone ter imel pri tem na prisotne učinkovit nagovor o državljski skupnosti. Z deklaracijo in petjem himne je bila prisrčna slovesnost zaključena.

— Velikonočno potovanje učiteljstva na Oplenac odpade.

— Loterija v korist zgraditve doma na Jadranu. Oblastni odbor Jadranske straže v Beogradu priredi veliko loterijo, katere čisti dobiček je namenjen za zgraditev doma na Jadranu. Prireditelj je že odobrena. Dobitkov je vsega 1254 med njimi tudi dragoceno darilo Nj. Vel. kralja Petra II., zlata ura z monogramom. Srečke razprodaja po 10 Din. Oblastni odbor JS v Beogradu, Terazije 5/II.

Osebnne zadeve

— Napredovali so učitelji(ce) v VIII. skupino: Ferencak Franciška iz St. Ilja, Podjaveršek Albina iz Rogoške Slatine, Bevc Marija iz St. Janža, Urbajs Alojzija iz Dofa, Jerše Danijela iz Zagradca.

— Prevedena v X. skupino: Prešeren Josipina, zabav. iz Tržica.

Učiteljski pravnik

— Š Vprašanje: St. Prv. v Benkovcu. 1) Moja je žena (supruga) umrla 28. II. 1935 kao učiteljica VIII grupe sa 10 godina i 5 meseci službe. Imamo dete u šestoj godini. Ima li ono pravo na penziju i na koji procenat. — 2) Mogu li ja što dobiti na ime ukopa (sahrane) koji sam izvršio. Za mart joj nisu isplaćena bejva.

Odgovor: ad 1). Po § 147. urad. zakona pripada rodbinska pokojnina vplaćevalčevi ženi in otrokom, rojenim v zakonitem zakonu in pozakonjenim. — Ker je bila Vaša pokojna žena vplaćevalac v pokojninski sklad, pripada tudi po njej rodbinska pokojnina otroku. Po § 139. urad. zakona bi znašala pokojnina 31% od 730.— + 400.— Din. od katerih je vplaćevala v sklad. — ad 2). Po določilu § 95. urad. zakona — Vam pripadajo enomesečni celokupni prejemki pokojne soproge kot pogrebna. Za oba slučaja vložite prošnje.

— Š Povračilo selilnih stroškov za pohoštvo se izvrši le, ako je bilo preseljeno blago stehatno, sicer se po določilu § 36.5 uredbe izgubi pravica do povračila za tako preselitev.

Kdor se ima seliti, naj pravočasno prouči zadevno uredbo, katere izveček in navodila so v Roč. katalogu v XXI. poglavju str. 138 do 156; kajti pogreške ni mogoče popraviti z nobeno intervencijo.

— Š V triletno efektivno dobo za periodski povišek po § 52. ur. z. se šteje čas, ki ga je uslužbenec prebil v skupini neprekinjeno ali s prekinitvijo. Primer! N. N. je bil postavljen (napredovan) v II/4. skupino 8. XI. 1930. in bil preveden I. IV. 1931. v IX. skupino. Tri efektivna leta bi bil prebil v tej skupini 7. XI. 1933. Dne I. VIII. 1932. je odšel k vojakom (kadrijski rok) in bil razrešen službe 31. VII. 1932. Do tega dne je bil v IX. skupini 1 leto 8 mesecev in 23 dni.

Ponočno je bil sprejet v državno službo leta 1934. in je nastopil dne 4. VI. 1934. Tri leta dosluži v IX. skupini čez 1 leto 3 mesece in 7 dni t. j. 10. IX. 1935; od tega dne mu pripada I. period. povišek, dne 10. IX. 1936. si pa pridobi pravico za napredovanje v VIII. skupino (§ 49. — rok 4 leta).

ki smo jih prirejali v korist Učiteljskemu konvikt. Koliko je bilo v teh prireditvah truda, more razumeti le oni, ki je kdaj sodeloval. Z dobro voljo, nepriziljenim humorjem je šel preko težav in dosezel krasne uspehe; z njim vse učiteljstvo.

Sprevod se je pomikal po vsem Kranju, od njegove skrajno zapadne ležeče hiše do vzhodne točke mesta — pokopališča.

Toda glej čudo! Ob cestah ni ljudi, ki smo jih vajeni ob takih prilikah, vse trgovine so zastre sredi popoldneva, kakor da je mesto izumrlo. Ozrem se naprej, ozrem nazaj. Ves Kranj je v sprevodu. Črna, zamlakla nit ogromne množice se vije, vije in klič že ob grobu ko obstane krsta tik pred menoj, so borcev na potih preko trnjeve Kalvarije učiteljskega življenja. »Zaželel si me, ko so Te obhajali, prišel sem, a Te nisem motil, ker Te je zapustila zavest, in sedaj si tu, ob meni, na potu, ki si je še ne želim.«

Zadonela je pesem, bridka in tužna. »Ah, kolikokrat sva jo pela skupaj, pod Tvojo taktirko, Tvojim spretnim vodstvom! In kolikim tovarišem in tovarišicam! Zamrazilo me je. Sam sem. Prav sam od one trume vesele, ki sem jo našel v okraju kot absolvent učiteljskega. Sam — v tej množici.

Molče — odkrite glave — korakam v sprevodu — s čuvstvi, ki jih pri drugih ne opažam. Oddolili so se njegovemu spominu. Raz Narodnega doma sekajo pretrgani akordi sokolskih trobnjač v naše duše — in moja ni hladna.

Poslavljam se ob odprtem grobu. Poslavljam kot tovariš, kot predsednik sreskega društva, kot zastopnik ljubljanske sekcije v imenu 3000 članov, v slovo od 24.000 organiziranih tovarišev(-ic). Pred menoj blešče v solncu jekla sokolskih sabelj, vetric se poigrava s šestimi prapori, ki se sklanjajo nad njegovim grobom, zasnežene planine se ljubko ozirajo v hladno gomilo, kakor da bi mu hotele vrtniti izkazano ljubezen z zadnjim poljubom, tam v ozadju za Košutnikom pa se zbira

AKONTACIJA NA POKOJNINO

Pod Br. 48.673/1 od 30. novembra 1934. je izdal minister financ sledeči odlok:

Glede vprašanja ali ima upokojeni državni uslužbenec pravico na akontacijo na pokojnino z ozirom na dejstvo, da je v uradnem zakonu z dne 31. marca 1931. predvideno nakazovanje akontacije samo na rodbinske in ne na osebne pokojnine (§ 150. urad. zakona) sem poslal glavni kontrolni dopis br. 47.460/1 od 8. novembra 1934., v katerem sem poudaril, da obstoja dejstvo, da v § 128. urad. zakona od 31. marca 1931. ni predvideno nakazovanje akontacije na pokojnino osebnim upokojencem in da je to vprašanje bilo v istem odnosu do čl. 152. urad. zakona od 31. julija 1923. V čl. 131. zakona o državnem računovodstvu je predpisano, da so dovoljeni začasni izdatki tudi v takih slučajih, ko to minister financ posebej in pismeno odobri. Tako posebno in pismeno odobrenje za izplačilo akontacij na pokojnine se nahaja v odloku ministrstva financ Dr. br. 102.000 od 30. julija 1926. Ker je z odredbami čl. 34. finančnega zakona za 1922/23. dopolnjen čl. 131. zakona o drž. računovodstvu tako, da je minister financ pooblaščen, da more prenesti svojo pravico glede angažiranja izdatkov, kakor tudi izdajanja odredb za izplačilo po čl. 131. zakona o drž. računovodstvu tudi na svoje področne organe, so odloki o akontaciji na pokojnine in odredbe za izplačilo teh akontacij izdajati pred in po razpisu Dr. br. 102.000/26 organi, ki so bili za to pooblašteni s posebnim odlokom ministra financ. Ta postopek je bil podalšan na podlagi čl. 60. finančnega zakona za 1928/29. na podlagi odstavka 6. in 7. rešenja ministra financ št. 2150 od 19. marca 1929. (Službene Novine br. 78 — XXXII od aprila 1929.) in na osnovi člena 51. in 52. pravilnika o poslovnem redu v ministrstvu financ (Službene Novine br. 100 — XXXVIII od 3. maja 1930.), ki je tudi sedaj v veljavi. Po tej razlagi morejo upokojeni drž. uslužbenci prejemati akontacijo na pokojnino, ko pooblaščen organ z ozirom na upravičene primere, v katerih se zaradi administrativnih težkoč ne more takoj regulirati osebna pokojnina ali ne more takoj izplačati regulirana pokojnina, izda odlok o angažiranju potrebnega izdatka in odredi izplačilo.

S takim sklepom je soglašala glavna kontrola v svoji splošni seji od 13. nov. 1934., o čemer me je obvestila s spisom br. 115.065/34 s tem, da v mejah razpisa Dr. br. 102.000/1926 izdam navodila vsem ministrstvom in ustanovam radi enotnega postopka. Po tej zahtevi in na osnovi § 1. zakona o organizaciji finančne uprave in čl. 6. in 131. zakona o drž. računovodstvu dopolnjenega z odredbo čl. 34. fin.

Lepo boste oblečeni

ako si nabavite tkanine za plašče, kostume ali obleke pri tvrdki

A. ŽLENDER

LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Tvrdka ima ogromno izbiro različnega manufakturnega blaga, res dobrih kvalitet, okusnih vzorcev in barv in skrajno solidnih cen.

Učiteljstvu popust! — Vzorci na zahtevo!

obraz neba v temne gube, ki so nas ogražale na povratku proti podgorskim domovom. Ob vseh cvetja je sklenjen živ venec, ki si ga je spletal pokojnik v srezu 39 let. Srce ob srcu. Mladina in Sokol, tovariš in tovarišica, od blizu in daleč, mešan in kmet, gospod in siromak, ves srez je tu. Odjeknili so tužni akordi gasilske godbe, in proti nebu so se vzpeli vzdihljaji krasne nagrobnice številnega zbora. Poslavlja se Sokol, proslavlja ga kulturni delavec, in s cvetjem — poezije polnih čustev — zagrne gomilo — tovariš v imenu starih prijateljev. Ogromna množica se razide, za nami buči vihar. Duše so nam mračne.

Pozabljene bodo naše anekdote, ki jih je on tako hudomušno spletal od šole do šole, da je svoji službi omilil obraz, pridobival si zaupanje.

Bil si nam tovariš — Vilko — in mi Ti ostanemo tovariši s hvalničnimi spomini.

Josip Lapajne.

Viljemini Nepužlanovi

Umreti, bratje, težko ni, pustiti nade, to boli...

Komaj je dahnila pomlad na zemljo svoje prvo cvetje in so zažgolele ptički v pomladanski dan, je zlomila kruta smrt cvet Tvoje življenjske pomladi, saj bi šela v nekaj dneh šele 25 let. Vsa cvetoča snovanja Tvoje mladosti, vsi upi in nade, katerih je mladost tako silno bogata, so se razblinili nenadoma v nič.

Komaj si dobila skromni košček kruha, ki si se ga tako veselila, komaj si stopila otrok med otroke in se jih oklenila z vso svojo mehko dušo, že ležiš v mrtvašnici, posuta s cvetjem in zelenjem.

Ko si bila pred 14 dnevi še pri učiteljskih pevskih vajah, si pripovedovala, kako lepo je v Bohinjski Srednji vasi, kako si srečna, da si po dolgem čakanju dobila v novembru lanskega leta tako lep kraj v podnožju veličastnih planin med našimi dobrimi Bohinjci.

Tovarišu, prijatelju, nadzorniku Rusu

Raz šolskih poslopj kranjskega sreza so zaplapolale črne zastave, v pisarnah so šumljali tenki lističi. Na njih je bila smrt. Ni nam bilo potrebno okrožnic, ne razgovorov, ne tu, ne tam. Kakor da se pripravljamo za pokrajinsko skupščino izpred desetih let, se mi je zdelo, ko sem stopal proti kranjski šoli. Vsi znani borci za učiteljske pravice iz preteklih dobo, vsega posavsko-podravskega ozemlja, so se zbirali po ulicah staroveško trdnjavskega mesta, gorenjske metropole. Z obrazov naših bojevnikov je odseval odraz neustrašne odločnosti, nekatere samozvesti, ko so šteli vrste, v katere je začela posegati usoda sveta s svojo neizprosno voljo. Prezgodaj. Zima brez predhodne jeseni.

Pred hišo žalosti so se zbirali tovariši in tovarišice mlajše generacije z nekako zavestjo, da polagoma prevzemajo gospodarstvo v domu Hlapca Jerneja, v stavbi velike organizacije, ki so jo vklesali prvi borci na trdi škali neplodne zemlje. Pred njimi se umikajo, padajo. Bohotno je brstje, a brstja ni brez ko-

zakona za 1922./23. predpisuje glavna kontrola sledeče

navodilo

za izplačilo akontacij pokojnine:

1. Zahteve za izplačilo pokojnine se morejo naslavljanjati ministrstvu financ (splošni oddelek) šele tedaj, ko to rešenje o reguliranju pokojnine potrdi glavna kontrola.

2. V izjemnih in upravičenih primerih, ko se zaradi administrativnih težav ne more takoj regulirati pokojnina ali ne more takoj izplačati regulirana pokojnina, se more ministrstvu financ (splošno oddeljenje) nasloviti zahteva za izplačilo akontacije na pokojnino v soglasju s čl. 131. zakona o državnem računovodstvu.

3. V zahtevi za izplačilo akontacije na pokojnino se mora označiti a) nesporna službena leta, priznana za pokojnino, b) vsota, ki se naj izplača a konto pokojnine in c) kraj, v katerem se upokojeni uslužbenec stalno naseli.

4. Vsota akontacije pokojnine ne sme presegati 2/3 one vsote, ki pripada dotičnemu uslužbencu po zadevnih zakonskih predpisih na račun pokojnine, brez drag. doklade, ki se bo izplačevala poleg odobrene akontacije po predpisih, ki so za to veljavni.

5. Po zahtevi za izplačilo akontacije na pokojnino se izda odlok za angažiranje izdatkov ter se izda naredba za izplačilo na podlagi pooblastila iz čl. 51. in 52. pravilnika o poslovnem redu ministrstva financ.

6. Ko bo pokojnina definitivno regulirana in ko rešitev o reguliranju pokojnine odobri glavna kontrola, se izda na zahtevo pristojnega resora odredba za izplačilo na podlagi pooblastila iz čl. 51. pravilnika o poslovnem redu v ministrstvu financ. V tej odredbi za izplačilo se mora označiti številko spisa, s katerim je odobreno izplačilo akontacije z odreditvijo, da pristojna blagajna o priliki izplačila regulirane pokojnine izvrši obračun med vsoto, ki je bila izplačana a konto pokojnine in vsoto, ki se ima izplačati po rešitvi o reguliranju pokojnine.

7. Radi točne evidence akontacij posveti osebni in pokojninski odsek splošnega oddelka ministrstva financ največjo pažnjo temu, da v obstoječi kontrolni akontacij zabeleži sledeče podatke: a) priimek in ime, prizadetega, b) številko odredbe za izplačilo akontacije, c) znesek akontacije, d) datum, od katerega teče akontacija in d) blagajna, ki izplačuje akontacijo.

8. Odredbe točk 1., 3. in 4. tega navodila se nanašajo samo na osebne pokojnine. V pogledu izplačil akontacij na rodbinske pokojnine se postopa po 2. odstavku § 150. zakona o uradnih in 2. odstavku § 156. zakona o drž. prometnem osebnju v zvezi s točko 5., 6. in 7. tega navodila.

Gornji odlok je odobrila tudi glavna kontrola z odlokom splošne seje štev. 123.991 od 7. decembra 1934.

Naša gospodarska organizacija

Učiteljski dom, reg. zadr. z o. z. v Ljubljani.

VABILO

na VII. redni občni zbor Učiteljskega doma, reg. zadr. z omeje. zav. v Ljubljani, ki bo 23. aprila 1935. v sobi odsekov JUU, Frančiškanska ulica 6 v Ljubljani. Začetek ob 8.30.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo tajnice.
3. Računski zaključek za leto 1934.

Kako si se veselila turneje po Bolgariji! Mislile bomo nate, draga tovarišica, ko bomo gledale bolgarska rožna polja, prinesle Ti bomo cvetja in Ti zasadile na grob bolgarsko vrtnico v spomin.

† Kunc Ivan

Tovarišu s Sočinih bregov v slovo.

Ravnokar smo Te položili v varno zemljsko naročje svobodne domovine, da počakaš plačila za svoje 32 letno prosvetno delo.

Tam ob naši bistri Soči na levem bregu v gorskem Kalu si začel strmo učiteljsko pot

4. Poročilo o kupljenem domu.
5. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen ob napovedani uri, bo čez pol ure drug občni zbor ki sklepa neglede na število navzočih zadržnikov.

V smislu § 16. združnih pravil je računski zaključek razpoložen v poslovni pisarni vsem združnikom 14 dni po razglasitvi tega vabila.

Načelstvo Učiteljskega doma v Ljubljani,
dne 1. aprila 1935.

Stanko Vrhovec, s. r.,
načelnik.

Zora Rugelj, s. r.,
tajnica.

—g Za Socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I Zedinitelja so darovala sreska društva JUU: Petrinja 570 Din; Kočevje Din 1000.—; Smederevo — Podunavsko 155 Din; Laško 300 Din; Kotor 500 Din; Vranje Din 641.— in Stevan Tanović zbirka Din 100.—. Skupaj Din 3266.— prej objavljeno 44.320'50 dinarjev. Skupna vsota Din 47.586'50.

Učiteljska tiskarna

—t Sprejemni izpit za srednje šole. Profesor dr. Kozina in Mlakar sta izdala brošuro, ki obsega snov za sprejemni izpit za srednje šole. V osnovni šoli ne pripravljajo učencev za srednje šole, saj studira le majhen odstotek naše podeželske mladine, zato bo knjižica prav dobro služila vsem, ki so namenjeni v gimnazijo ali meščansko šolo. Ko predelajo knjižico, si bodo učenci utrdili oziroma pridobili znanje, ki jim bo potrebno za sprejem, še bolj pa bo služila kot podlaga za dober napredek v gimnaziji ali meščanski šoli. Knjižico je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Dobi se tudi v vseh knjigarnah. Cena brošurani knjižki je 10 Din.

—t Odobrenje kraljeve slike. Glasom odobrenja pisarne Njegovega Veličanstva kralja in umetniškega oddelka Ministrstva prosvete pod EN. br. 13.833 od 14. decembra 1934. in po odobritvi Ministrstva notranjih zadev je odločilo navedeno Ministrstvo pod štev. III. 3191 od 21. decembra 1934, da se za vse državne in samoupravne urade ter šole nabavijo slike Njegovega Veličanstva Petra II. dela dvornega slikarja J. Uhlika, katere se prodajajo v korist voj. invalidom. Slika kralja v kraljevskem oblačilu, format 60 X 80 cm 80 Din. Slika kralja v kraljevskem oblačilu, format 40 X 50 cm 40 Din. Slika kralja v sokolskem kroju, format 50 X 70 cm 60 Din. Za cenjena naročila se priporoča Učiteljska knjigarna v Ljubljani in podružnica v Mariboru.

—t Novodobna pisava v luči sodobne pedagogike. Pisava z ostronokotnim prečsom, katere je pri nas v večini šol, kot zunanji znak starega pisalnega pouka se danes običajna: se je preživela. Zahteva naj bi učenci uporabljali pri pisanju širokokotničasta peresa, pa se zdi nekaterim naravnost revolucionarna. Ali ni bil prehod od gospega do jeklenega peresa, ki ga je doživel prejšnji rod večji prevrat, kakor je zamenjava ostronokotnega peresa za topokotničasto pero, ki za njo stremijo novodobne zahteve?

V te svrhe smo naročili več knjig v novodobni pisavi, ki vam jih tu navajamo:
Dr. Ivan Matko: Novodobna pisava v luči sodobne pedagogike in šolske higijene. 10 Din. Redis Schrift 6 Din. Redis Ornamente 9 Din. Redis Antiqua 9 Din. Zeichnen mit der Redis Feder 42 Din. Lustige Rediszüge 10 Din. Mit Sütterlin zur Schilf- und Lebenschrift 60 Din. To-Unziale 9 Din. To-Kurzive 9 Din. Vom Punkt zum Entwurf (Die Farbenwelt in Federzügen) 54 Din. Elementare Entwicklung

1903., kamor si prišel iz koprškega učiteljskega poln sladkih nad. Oznanjal si tam vero ljubezni do rodne grude in njene lepe materine besede, kjer smo mi učili par desetletij. Preselil si se v Soško dolino na desni breg v prijazni Ročinj in 1909. si ustanovil tu lastno gorko ognjišče.

Ob bistri Soči si ustvaril svojo lastno družinsko srečo z ljubljeno ženo in vzornim sinom, ki danes plakata za dobrim možem in skrbnim očetom. Tudi mi, Tvoji tovariši, Te ohranimo v svetlem spominu.

Prepričani smo vsi, da Te še ljubijo naši tam ob Soči. S svojim mirnim smehljajočim nastopom si združeval pri svojem narodnem in prosvetnem delu moško resnobo in plemenito dobrosrčnost, da smo Te v ljubili vsi stanovski tovariši, ki smo Te spoznali. Klasična je bila Tvoja miroljubnost, ki je osrečevala naš narod v ljubezni do doma in se strnila z rodno grudo.

Tebi se je spelnila srčna želja, da si izročil sveto zemljo svojih dedov svojemu rodniemu potomcu, a ni se Ti posrečilo žarko hrepenenje, da bi lepoto vseh krajev svojega mladostnega narodnega in prosvetnega delovanja videl. Tvoje poslednje besede, ki si mi jih povedal pri našem zadnjem pozdravu na ulici so bile: »Nikjer ni tako lepo, kakor tam ob Soči!«
A. U.

Vsak učitelj(ica)

je lahko član

Učiteljske tiskarne!

des Ornamente 72 Din. Der Papierschnitt mit Tif-Schneidefeder 54 Din. Der Transparent-Papierschnitt (Leuchtbilder für Fensterbilder, Krippen u. Laternen) 9 Din.

V zalogi imamo tudi vse vrste peres, katera se rabijo za te pisave. Učiteljska knjigarna v Ljubljani, podružnica v Mariboru.

—t Šolski mladini za pirhe. Se vedno mladino najbolj razveselite z bogato ilustrirano, pouka, smeha in drugih nedolžnih vragolij polno knjigo Manice Komanove: »Zgodbe, slike, šale...« Založba Učit. knjigarne. Dobi se tudi po vseh drugih knjigarnah, po znižani ceni 30 Din.

Mladinska matica

—mm Velikonočna številka »Našega roda« izide prej kot običajno, tako, da jo lahko dobijo naši naročniki že pred velikonočnimi prazniki. Opozorjamo na to naše poverjenike.

—mm Za velikonočne praznike vam nudi Mladinska matica vse knjige svoje založbe s 25% do 50% popustom.

—mm One šole, ki niso naročene niti na 1 številko »Našega roda« in so dobile list na vpogled s prošnjo, da se nanj naroče ali pa ga vrnejo, tega pa niso storile, so še enkrat naprošene, da prejete številke vrnejo.

—mm V rednih publikacijah izidejo letos:
1. Kresnice VIII. z najrazličnejšimi zanimivostmi iz prirodoznanja, prirodoznanja, zemljepisja itd.

2. Fr. Bevk: Pastirci, izredno lepa in napeta povest iz življenja naših mladih pastirjev.

3. Bambič: Čudovite prigode mladega Pasjeglavca, 4 barvna slikanica, ki bo posebno slaščica za naše najmlajše.

4. Dr. R. Andrejka: Po Sloveniji naokrog, delo, ki nam pokaže lepote, zanimivosti in važnosti naših krajev. Vse štiri knjige bodo bogato ilustrirane.

—mm Zagrebški »Obzor« od 30. marca govori v članku »Bibliografski podatki o slovenski književni produkciji« tudi o pomenu Mladinske matice za razvoj slovenske književne produkcije in se čudi predvsem veliki nakladi naših rednih publikacij. »Male Crkvene i Školske novine«, ki jih izdajajo gradiščanski Hrvati, so prinesle v svoji zadnji (7.) številki 2 prevoda iz »Našega roda« in sicer »Prebujenje« od H. Ahacičeve z ilustracijami in članek o pisanici, ki ga je napisal za »Naš rod« ravnatelj Novak. »Jugoslovenec« je ponatisnilo v svoji zadnji številki K. Širokovo pesem »Tri kaplje krvi«.

Šolski radio

—r XXVI. teden. V torek dne 9. aprila bo predaval g. Vojko Jagodic: Spominu blagopojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja ob zaključku globoke žalosti. Dne 9. aprila bo preteklo 6 mesecev, odkar je tragično preminul naš veliki kralj. V teh 6 mesecih od njegove smrti pa do danes so zadobile vezi, ki so vezale velikega pokojnika in ljudstvo čudovito veličastne oblike. Zgodilo se je, kar se zgodi pri vseh velikih borih z duhom in mečem za narod in državo, da postanejo s smrtjo poveličani in tako zapisani v zgodovini. In kakor se z vsako smrtjo pokaže, koliko je kdo storil dobrega, tako se je pokazalo tudi po smrti našega pokojnega kralja, da je bilo vse njegovo življenje v službi za bodočnost močne domovine. Zato je naša sveta dolžnost, da se ga spominjamo z ljubeznijo in hvaležnostjo.

V petek 12. aprila bo predavala ga. Andreja Grum Skuljeva: Kmetijski dom se pripravlja za Veliko noč. Razpored. 1. Cvetna nedelja. 2. Veliko čiščenje. 3. Peka. 4. Veliki petek. 5. Blagoslov in vstajenje.

—r V kmetijskem radiu bo ob 7.30 v nedeljo 7. aprila predaval g. inž. Sadar Vinko: Kmetijska posvetovalnica.

Stanovska organizacija JUU

iz društev: Vabila

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO V LOGATCU bo zborovalo v soboto dne 13. aprila 1935. ob 8. uri v osnovni šoli na Rakeku po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo odbora, 2. Konstituiranje odsekov, 3. Gospodarski dan (referira tov. Fr. Mercina), 4. Predlogi. — Ker je zborovanje posvečeno v prvi vrsti našim gospodarskim ustanovam, ki tvorijo hrbtenico organizacije, pričakujemo polnoštevilno udeležbo.

Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO V ORMOŽU bo zborovalo v soboto 6. aprila t. l. ob 9. uri v Ormožu in sicer v dvorani ormoškega kina. Razen običajnih točk je na dnevnem redu predavanje tovariša predsednika Lj. Belšaka o T. G. Mašaryku in predavanje tov. A. Debenaka od St. Marjete »Od Sumave do Tatera«, s sklopičnimi slikami.

Ker zborovanje v kinu, si lahko mislite, da bo še nekaj navržeto. — Polnoštevilno udeležbo pričakujemo.

Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR DES. BREG bo zborovalo dne 13. aprila 1935. ob 9. uri v Narodnem domu po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo predsednika, 2. Formiranje članstva in delovne zajednice, 3. Učiteljski gospodarski dan: dialog — Hren in Vranc.

Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v ponedeljek dne 8. aprila 1935. z začetkom ob 9. uri in sicer v prostorih državne narodne šole v Lescah. — Dnevni red: 1. Poročilo funkcionarjev, 2. Referat: Učiteljski gospodarski dan. Reorganizacija društvenih zborovanj, 3. Poročilo o zborovanju upraviteljev na Jesenicah, 4. Došli dopisi, 5. Ustanovitev društvenega orkestra, 6. Slučajnosti. — Odbor vabi vse tovariše, ki so člani društvenega pevskega zbora, da temeljito naštevirajo svoje glasove.

Udeležba je obvezna za vse članstvo. Na svidenje!

Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA bo zborovalo v soboto 13. aprila v Pečarovcih. Začetek ob 9. uri.

Na dnevnem redu je aktualno predavanje tovarišice Jezovškove, poročilo odsekov, društvene zadeve z dopisi, praktična navodila tov. Titana iz sadjarske stroke, gospodarski dan, slučajnosti.

Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO V LJUTO-MERU bo zborovalo v soboto 13. aprila v Radenci. Gospodarsko predavanje je poleg običajnih točk na programu. Začetek ob 10. uri. Zborovanje je celodnevno! V svrhu žigosanja prinesite s seboj članske karte! — V četrtek 11. aprila pa bo v Radenci ob 4. uri popoldne odbora seja, h kateri sta vabljena tudi tov. Porekar, kot poverjenik za »Učit. samopomoč in tov. Korošak, kot poverjenik »Učit. tiskarne«.

Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO KOZJE bo zborovalo dne 6. aprila 1935. ob 11. uri v Sv. Petru pod Sv. gorami. — Dnevni red: 1. Zapisnik, 2. Dopisi, 3. Referat tovarišice Zabet Francke: »Vzgoja deklet, ki zapuščajo šole«, 4. Predlogi in nasveti, 5. Slučajnosti.

Oseki zborujejo 1/2 ure pred pričetkom zborovanja.

Odbor.

Poročila:

—SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA je zborovalo dne 4. marca 1935. na Ovišah z začetkom ob 9. uri. Zborovanja se je udeležilo nad 70 članov.

Po otvoritvi zborovanja je predaval bivši minister gospod. Mohorič o sodobnih gospodarskih problemih naše mlade države. Zanimivo in instruktivno je opisal v svojem predavanju stanje našega gospodarstva, posebno natančno pa je orisal ozadje kmetijskega gospodarstva v naši državi. Temeljito je seznanil članstvo s perečim vprašanjem o kmetijskih dolgovih in o njih likvidaciji, o denarnih vprašanjih in o naših denarnih zavodih, o znižanju obrestne mere ter o inflaciji in deflaciji. V svojem predavanju je posvetil gospod. predavatelj veliko pažnjo tudi sodobnim socialnim vprašanjem. Poročal je o možnosti zaposlitve delavstva v industrijskih podjetjih o borzi dela, o brezposelnosti in njenih vzrokih, o zapostavitvi domačega delavstva pri velikopoteznih javnih delih, o državnih financah, o tujem prometu in mnogih drugih aktualnih problemih.

Nad dve uri trajajoče predavanje je nagradilo članstvo z glasnim odobravanjem. Predavanje je sledila kratka in živahna debata. Tovariš predsednik se je nato zahvalil v imenu društva gospodu predavatelju za uspešno predavanje.

Prečitali so se došli dopisi. Nekateri dopisi so izzvali prav živahne debate, zlasti dopisi sekcije o članskih izkaznicah, o učiteljskem dnevu in o reorganizaciji društvenih zborovanj. Obravnaval se je tudi neki spor med društvenim predsednikom in sekcijo, ki pa še ni likvidiran.

Na predlog tovariša predsednika je članstvo sklenilo, da bo v mesecu marcu na Jesenicah zborovanje za upravitelje z dnevnim redom: Upraviteljevo uradovanje in uradni dopisi. Zborovanje za vse članstvo naj se vrši v začetku aprila v Lescah.

Uspelo zborovanje je zaključil tovariš predsednik ob 13. uri.

Baebler Leopold, preds. Puntar Vilko, taj.

—JUJ — UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ GORNJI GRAD je zborovalo dne 18. marca 1935 v Mozirju.

Od 52 včlanjenih je bilo navzočih 33 t. j. 60%.

I. Predsednik tov. Rozman se je v uvodnem govoru spomnil predvsem visokega rojstnega dne predsednika bratske ČSR Masaryka in ga orisal kot filozofa, državnika in junaka. Pozdravil je navzočega g. kmetijskega referenta in nove člane. Omenil je vse važnejše nove uredbe oblasti, ki se tičejo šole in učiteljstva, predvsem one o obveznem zdravniškem pregledu, ki zopet zadene naš materialni položaj.

II. Glede sreske kmetijske razstave se je sklenilo:

a) Material naj se potom šolarjev nabira postopoma.

b) Zainteresirati je treba predvsem kmetovalce.

c) Vsak oddelek razstave bo vodil strokovnjak, ne učitelj.

d) Za gmojne podpore se bo prosilo banovino, srez, kmetijske institucije in občine.

e) Razstava bo meseca oktobra v Mozirju v Sokolskem domu.

f) Ob času razstave bo istotam zborovanje.

III. O eventualni dekoncentraciji politične uprave in šolskem zakonu so izčrpnio in včrpnio razpravljali tovariši Rozman, Predan, Petrač in Kolar. Predlogi, ki so jih stavili so bili v celoti sprejeti. Tov. predsednik in tajnik sta se poverila, da te predloge sestavita v primeren elaborat in ga predloži sekciji.

IV. O vprašanju izvenšolskega dela in drugih perečih problemih učiteljskega stanu

je referiral tov. tajnik. Referat se je sprejel kot kolektivno mnenje društva. Sklenilo se je objaviti ga v »Učiteljskem tovarišu« kot poslanico vsem ostalim tovariškim društvom.

V. Tovariš Tratnik je poročal o gospodarskem dnevu. Sklepi:

a) Članstvu se toplo priporoča pristop k posameznim gospodarskim ustanovam.

b) Članstvo bo priredilo po eno prireditev za učiteljske domove. Poverjenik tov. Predan.

VI. Prihodnje zborovanje bo 11. maja v Smartnem ob Paki. Posvečeno bo ekonomskemu in socialnemu položaju slovenskega podčelja ter odnosom učiteljstva napram tem razmeram.

VII. V socialni fond Viteškega kralja Aleksandra se bo ob koncu poslovnega leta nakazal enkratni znesek.

Legitimacije JUU se sprejmejo.

Kdor do konca t. šol. leta ne plača članarine, ga bo odbor črtal, članarino pa iztirjal sodnim potom.

Sprejeta resolucija:

a) Šola naj se depolitizira po predlogu celjskega učit. društva.

b) Pridružujemo se željam in zahtevam, da se iz že znanih razlogov na noben način ne izvede monopolizacija šolskih knjig.

c) Iz razlogov, ki so jih navédla že druga tovariška društva, zahtevamo odpravo kuluka.

Preds.: A. Rozman. Tajnik: Hudaes Oskar.

obširno gledališko poročilo o Linhartovi komediji: Veseli dan ali Matiček se ženi. Letna naročnina samo na revijo 100 Din. Naročniki na redne publikacije prejmejo list kot dopolnilo h knjigam brezplačno.

—k Misel in delo, kulturna in socialna revija prinaša v svoji 7. številki naslednje članke: Beseda in dejanje. — France Veber: Masaryk filozof. — Dr. Vrčon: Ob dvajsetletnici londonskega pakta. — Alojz Zalokar: Brez inteligence? — Poleg teh člankov je tudi »Obzornik« z bogato vsebino. — Letna naročnina znaša 60 Din. Uredništvo in uprava Ljubljana, Gosposvetska cesta 4.

—k Viteški kralj Ujedinitelj u narodu. Sekcija JUU za primorsko banovino v Splitu je izdala knjigo: Viteški kralj Ujedinitelj u narodu. Zbral in za mladino priredil prof. Stjepan Roca. Cena 10 Din. Knjiga ima 143 strani in je v njej zbrano ogromno gradivo nanašajoče se na blagopokojnega kralja Aleksandra.

Kupuj domače blago!

Brezposelni nočemo podpor, mi hočemo dela! Kupujte domače izdelke, ker tako zaposlite brezposelne! Lačni in bedni otroci so duševno in telesno manj razviti!

—k Slikar Miha Maleš se nam najlepše predstavlja v novi številki tedenske ilustrirane revije za radio, film, gledališče, modo in sport »Naš val«, ki prinaša že na ovitku Malešev interier cerkve v Crikveni, v redakcijskem delu pa lepo zbirko Maleševih del, ki nam kažejo slikarjev razvoj od časa izdaje »Rdečih lučk« do danes. V novi številki »Našega vala« se seznanimo z novim odlomkom ministrstva prosvete v zadevi šolskega in ljudskega radija, z zamenjavo radijskih sprejemnikov, s statističnimi podatki o slovenskih avtorjih na naših ljudskih odrih, z radijsko tehniko itd. Zahtevajte še danes brezobvezno in brezplačno eno številko »Našega vala«. Pišite na naslov: Radijska revija »Naš val«, Ljubljana.

—k Znanstveni vestnik Akademika založba je začel letos izhajati. Izšli sta 1. in 2. številka 1. letnika. List izhaja štirikrat na leto. Letna naročnina za naročnike izdaj Akademika založba Din 6.—, za druge Din 12.—. Naročila na poštni predal 232 v Ljubljani. List v obsegu ene tiskovne pole prinaša več znanstvenih razprav. V prvi številki poroča na uvodnem mestu, da je sestavljena komisija univerzitetnih profesorjev, ki pripravlja za izdajo pravopis in pravorečje našega jezika. Druga številka razpravlja o pomenu, potrebi in nalogah Akademije znanosti v Ljubljani.

—k Izšla je 4. štev. VI. letnika »Modre ptice«, leposlovne revije s prav pestro vsebino. Vladimir Bartol je prispeval zgodbo Služba, ljubezen in tbc; dr. Silva Trdina priobčujo Mumova pisma, Milena Mohorič pa Potopne impresije. V »Poročilih« je priobčeno

Ali ste že član

Učiteljske tiskarne?

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

ČEBELNE PANJE

A. Ž. (Žnidaršičeve) izdeluje po najnovnejšem načinu in najodličnejši izdelavi po najnižjih cenah v vsaki množini — Klamink Vinko, Dolga vas pri Kočevju.

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

Bolgarsko šolstvo

(Priobčuje Viljem Kus.)

(Dalje.)

Učiteljski inštituti.

Tudi učiteljske šole bodo po uveljavljanju predloga v marsičem izboljšane. Učne osnove za te šole zahtevajo višjo izobrazbo učiteljstva. V ta namen bo osnovnošolsko učiteljstvo pridobilo na šoli ono izobrazbo, ki so jo dosedaj imeli progimnazijski učitelji. Učiteljski inštituti bodo obstojali v Sofiji, Slivni, Plovdivu in Šumenu. Določbe, ki se tičejo učiteljskih šol so uvrščene med določbami za srednje šole, dasiravno zahtevajo učiteljske šole kot predpogoj absolutorij gimnazije in uspešno dovršen zrelostni izpit.

Predlog zahteva predmete treh kategorij:

1. Skupino pedagoških predmetov. 2. Skupino splošno izobraževalnih in praktičnih predmetov (bolgarščina, tuj jezik, petje in godba itd.). 3. Skupino predmetov, ki si jo kandidati izberejo sami, upoštevajoč svoje individualnosti. Ta skupina predmetov naj pelje k smotru specializacije učiteljstva na višji stopnji osnovne šole. Tretja skupina (torej individual-

na) se zopet deli na tri stroke in sicer na zgodovinsko, kemijsko - prirodopisno in matematično - fizikalne.

Učitelji na pedagoških inštitutih so gimnazijski profesorji, ki morajo imeti najmanj pet let prakse. Te imenuje minister prosvete. Njihov socialni položaj in plačilne razmere so podobne onim učiteljem, ki so na glasbeni in umetniški akademiji, učitelji pedagoških inštitutov so torej v skupini visokošolskega učiteljstva. Njihova učna obveznost je določena na 12—18 let tedenskih ur, dočim morajo gimnazijski učitelji poučevati 18—24 ur na teden. Tudi direktor pedagoškega inštituta ima odmerjeno delo v šoli, ki je določeno na 8—10 tedenskih ur. Predlog izpreminja tudi sistem otroških vrtcev in osnovnih šol.

Visoke šole.

Visokih šol je nekoliko kategorij, ki so razdeljene v specialne visoke šole in na univerzo. Med specialne visoke šole je na novo vpeljana tehnika. K specialnim visokim šolam spada tudi glasbena akademija in akademija znanosti. Organizacija univerz ostane z ozirom na glavna vprašanja po določilih sedanjega zakona.

(Dalje prihodnjič.)

—k Franc Ramovš: Karta slovenskih narečij v priročni izdaji. Izdala Akademika založba v Ljubljani 1935. Besedilo priloženo karti obsega 16 strani in obsega vsa pojasnila karte ter tudi zgodovinski razvoj dialektov. Vse slovensko ozemlje, tudi neodrešeno, je razdeljeno na 46 narečij. Publikacija je izšla v 300 numeriranih izvodih. Cena izvodu Din 32.—. Dobi se tudi v Knjigarni Učiteljske tiskarne. Karto priporočamo šolam v nabavo.

—k Izšla je 3. št. »ŽIVALCE«, ki prinaša prav poučne in zanimive članke o reji malih živali, n. pr. o valilnih jajcih, krmljenju piščancev, o vzreji mladičev dom, kuncev, o neuspehih pri valjenju in vzreji golobov, določiti starosti pri kozah, o vzreji kanarčkov, o ptičarstvu sploh, o rejčevem knjigovodstvu itd. List prinaša mnogo koristnih nasvetov, ki jih bo učitelj lahko s pridom uporabljal pri šol. pouku. Naročnina za šol. upraviteljstva je znižana na letno 20 Din. Uprava »Živalce« v Ljubljani, Novi trg 5 pošlje vsakemu zainteresentu list brezplačno na ogled.

Novosti na knjižnem trgu

—k Kraljica Viktorija spisal Lytton Strachey, poslovenil Oton Župančič. Založba »Modra ptica« v Ljubljani. Knjiga predstavlja umetniško pisano biografijo angleške kraljice Viktorije. V knjigi je mojstrsko opisan oni družabni razred, ki je pod vladno te kraljice dosegel najvišjo moč ne le v Angliji marveč po vsem svetu. Ta razred je bil angleški srednji stan. Zgodovinski dogodki so omenjeni le v toliko v kolikor se najneposrednejše tičejo oseb, ki so v knjigi opisane. — Založba »Modra ptica« izdaja za svoje naročnike vsako leto štiri knjige. Letna naročnina znaša za knjige v mehko vezane 180 Din, v polplatno 240 Din in za knjige v polusnje vezane 300 Din. Naročnina se plačuje lahko tudi v mesečnih obrokih. Naročniki prejmejo poleg štirih knjig vsak mesec leposlovno revijo »Modra ptica«.

Odbor J. U. U. sreskega društva v Ptuj

javlja vsem tovarišicam in tovarišem, da nas je zapustila vrla in plemenita tovarišica, gospa

LUKNAR Marija

upraviteljica dekliške mestne osnovne šole v Ptuj, odlikovana z redom sv. Save

dne 31. marca 1935, ter se preselila v Boljše.

Naj se jo ohrani v trajnem, lepem spominu!

Ptuj, dne 3. aprila 1935.

Vodilna konfekcija za pomlad

ZA DAME:

krasni moderni damski plašči že od Din 220— naprej do prekrasnih dunajskih in pariških modelov

ZA GOSPODE:

Elegantne obleke modernih vzorcev, najfinejši izdelek že od Din 290— naprej Trenchcoati od Din 490— do najfinejših Hubertus plašči in pumparice v veliki izbiri po brezkonkurenčnih cenah

F. LUKIČ, Stritarjeva ulica

Novo!

Slike z Jadrana

velikost 42x52 cm. Slike so v bakrotisku (po fotografijah), katerim je priložen kratek popis

1. Baška na otoku Krku
2. Mesto Rab na otoku Krku
3. Slapovi Krke pri Skradinu
4. Šibenik
5. Pogled na Trogir z otoka Čiova
6. Pogled na Split
7. Dubrovnik
8. Pogled na Kotorski zaliv z Lovčena

Cena serije 8 slik nalepljena na lepenki s platnenim robom Din 80— nenalepljena Din 30—. Posamezne slike se ne prodajajo! Za cenj. naročila se priporočata

Knjigarni »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani in podružnica v Mariboru

R. MIKLAUC
»PRI ŠKOFU«— LJUBLJANA
LINGARJEVA ULICA—PRED ŠKOFIJO 3

DAME in GOSPODE!

PRIDITE IN OGLEDITE SI MOJO ZALOGO MANIFAKTURNEGA BLAGA VELIKA IZBIRA ZADNJE NOVOSTI

SOLIDNE CENE!

FR. P. ZAJEC
Izpravljen optik
Ljubljana, Stari trg 8

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.